

rög, mint égő párdúc, mondják Petőfi teremtés-titkú, faodú-szemű, fatajték-csipkés-szem-pillájú, harmatragyogású fejét, mondják Adyét, a zord és könyörtelen ébenfaátokarcú zárt próféta-fejet, mondják a szenvedőket, megalázottakat és elesetteket, mondják az emberi világot átizzadt és verejtékkal kristályosra-átítatott vállán cipelő nép hatalmas életét, a forradalmat és a szenvedést, a hiteket, látomásokat, temetőket, mondják az emberi világot vállukon hordozók emberiség-keresztjét, s mondják a Megváltó-fiú óriás imádkozósáska-csontváz-jelenését, a megváltó akarat kemény hitét, amely érc-csillag-lángolásként, önmagát-szétüvöltő kozmikus testként a néma űrben, szívünkben, fémrúcsökgyökér-mellkasával, fém-virágcsontváz-kezeivel és fém-Tejút-lábával diadalmasan robban és ragyog.
(1974. 2.)

ARADI JÓZSEF

Sztárhelyzet

(Részlet)

Elvárom, hogy te légy az olimpiai bajnok. Ne felejtsd el, hogy milliók szurkolnak itthon érted. *(Levél a sztárhoz)*

Aradi József: *Az Önök egyik tanítványából váratlanul (vagy kevésbé váratlanul?) sportcsillag lett. Mit jelent ez?*

Károlyi Béla: Ugyanolyan rendszeres és kemény edzést, mint eddig, csak sokkal nehezebb körülmények között. Majdhogynem el kell bújnunk a világ szeme elől. A sportfunkcionáriusok és sportrajongók nincsenek tekintettel arra, hogy nekünk nyugodt légkörben kell felkészülni az olimpiára.

A. J.: *Mi az, ami Önöket a legjobban zavarja munkájukban?*

K. B.: Az intézményesen „belénk fektetett” bizalom. Nem a bizalomnyilvánítás látványos formáira volna szükségünk, hanem a „hátszágából” jövő csendes támogatásra.

A. J.: *Eddig több ezer levelet kaptak. Gondolom, ez elég csendes erkölcsi támogatás.*

K. B.: Persze, jó levelet kapni, a baj ott kezdődik, amikor felbontja az ember őket. A leveleket ugyanis nem mi kapjuk, hanem egy 14-15 éves gyermek. A szuperlatívuszok még egy felnőttet is megszedítenek.

Szuperlatívuszok

Moldva Büszkesége – A Nap Lánya – A Mozgás Mágusa – Gazellaszökellésű Csoda – Vénusz – A Tökéletesség Szobra – Hercegnő – A Világ Leghíresebb Gyermekecsillaga – Csillag a Haza Firmamentumán – Az én hazám Románia / Bukarest a fővárosa / Nadia, te vagy a világ / Annak, ki téged szívből imád.

A. J.: *A címzett elolvashatja a leveleket?*

K. B.: Egy Európa-bajnokot nem lehet elszigetelni a környezetétől. Az olimpiai keret egyik fő esélyesét még kevésbé. Másrészt negatív hatások nemcsak a posta jóvoltából érhetik az embert. Itt van a rádió, televízió, állandóan újságírók ostromolnak bennünket, a hírnévnek is megvannak a maga törvényei, amelyekkel nekünk is számolnunk kell. Szerencsére Nadia amúgy is elég zárkózott, vadóc természet, nem szívesen nyilatkozik. Mégis, ami a nyilvános szereplést illeti, bizonyos rendszabályokat kellett bevezetnünk. Abból indulunk ki, hogy ő még csak hetedikes diáklány, és nem az önreklámozás szakértője.

Azért írok neked, mert 1976. március 21-én láttalak a televízióban, amint párnacsatát vívtatok, képzelem, micsoda állati kavarodás lehetett, mi is szoktunk ilyen csinálni táborozáskor... *(Levél a sztárhoz)*

A. J.: *Milyen hatása volt a tévé Nadia Comăneci-ről szóló dokumentumfilmjének?*

K. B.: A televízió vonzó ideálokat keres, s jó, hogy ezt köznapie emberekben találja meg, akik nemcsak imádkozhatók, hanem követhetők is. A népszerűsítés időnként „sztárolásba” csap át.

A. J.: *Ez miben nyilvánul meg?*

K. B.: Olyan közel hozzák az eszményképeket a mindennapokhoz, hogy a gyerekek – és felnőttek – ezrei élnek abban az illúzióban, hogy csak ki kell nyújtaniuk a kezüket, s máris elérhetik őket. Ezután már csak közölni kell a címüket, s megindul a levéláradat. Mindenki úgy érzi, rá is vetül valami a csillogásból.

Vallomások

Minden lapban azt olvastam rólad, hogy kedves, barátságos kislány vagy. Én is (lány, 13 éves). – Pontosan olyan zárkózott és kevésbé barátkozó vagyok, mint Te (lány, 15 éves). – Én csak a televízióból ismerlek. Szeretnék olyan híres lenni, mint Te (lány, 14 éves). – Van egy nővérem, akinek eszményképe vagy. Írd meg, akarsz-e vele levelezni (lány, 12 éves). – Írd meg a napi programod, mert szeretnék mindenben utánozni (lány, 14 éves). – Szeretnék a barátnőd lenni, szeretném a szüleidet is megismerni. Hidd el, Te lennél a legjobb barátnőd a világon (lány, 14 éves). – Válaszolj, mert szeretlek, szeretlek, szeretlek (lány, 14 éves). – Tudom, mióta Európa-bajnok vagy, tele vagy barátokkal, de azért szoríts nekem is egy kis helyet a szívedben (lány, 15 éves). – Az osztályban mindenki levelezik valakivel, csak én nem (lány, 14 éves). – Családtag lettél nálunk (fiú, 16 éves). – Még apám is, akit pedig nem érdekel a sport, minden cikket elolvas rólad (fiú, 15 éves). – Meglátalak, s megszerettelek, pillanat műve volt (fiú, 16 éves). – Te vagy az én kabálám (lány, 15 éves).

A. J.: *Meg lehet-e különböztetni a levélírók rajongásszükségletét a sportőrülettől?*

K. B.: A sportőrülettel szemben nehezebb védekezni. Vannak sportágak, ahol már sokkal inkább az orvostudomány, a technika, a sportcikkeket gyártó ipar versengéséről lehet beszélni. A tornában például új anyagokból készült, az eddigtől eltérő szerkezetű felemás korlátot kényszerítettek ránk. Ha most rögtön nem szerzünk mi is egy ilyet, akár ki se menjünk az olimpiára.

Károlyi Márta: Ilyen pontozásos versenyágban, mint a miénk, a sportdiplomácia is fontos szerepet játszik. Itt nincsenek abszolút időeredmények, nincsenek a győzelemnek abszolút kritériumai. Nem győzhet tehát az, akit nem ismernek, akinek nincs kellő reklámmal kikövezve az útja. És innen már csak egy lépés a sztárrendszer...

A. J.: *Mit tehet ebben a helyzetben a testnevelő tanár vagy edző, aki lényegében mégis csak pedagógus?*

K.B.: Hidegletést kap már csak az elkövetkezők gondolatától is. Elképzelni is rossz, mi vár ezekre a gyermekekre, ha győztesként, és mi vár, ha vesztesként térünk haza. A jelen pillanatban egyet tehetünk – mindent ugyanúgy folytatni, ahogy eddig volt. Minden megváltozhat körülöttünk, de nekünk nem szabad megváltozni. Ha mi is megváltozunk, elvesztik az egyetlen biztos iránytűt. Amíg a gyermek vakon bízhat valakiben, addig nem szédül meg, és nem teremt váratlan helyzeteket. Sok mindent el lehetne kerülni, ha csak utolsó pillanatban mennénk ki az olimpiára. Ez azonban nem valószínű. [...]

(1976. 6.)

SZILÁGYI ISTVÁN

Ady

Jött mindennek, hajtotta, hozta lánctépő, teremtő ősi indulat. Jött törvénytágadó igazságtévőnek, s mondott ezernyi elélt, rozsdás igenre dacos nemet. Jött a külső Szilágyból, az Érmellék fele olvadó lankáktól száz hepehupán át a bort vérező, bort verejtékező dombtarajok fele; jött vörös-fényes őszön, holdas nagy téli éjen, harsogó tavaszban Zilah fele, Kelet fele. Mintha e romhagy Meszesnek akarta volna vetni a hátát ifjan, hogy itt töltsse föl példázatos lelkét sok százados szándék, mielőtt Nyugatnak, Holnapnak, Európának szegül. Innen hajszolta álmoknak légiója, Őt, a kegyetlen sorsú született kegyosztót, ki lett Istent sírva káromló zsoldáros – öreg magyar szavakkal protestáló újhites. És ide tért vissza, valahányszor Anteuszként e földet megérinteni. A születés és halál között feszü-